

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio CLXXXIX. De ingressu religionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

rium his qui indigent exerceri secundum directionem aliorum ad perfectionem capiendam: sed illi qui iam perfecti sunt, spiritu Dei sufficienter aguntur, ut non indigeant actu alijs obedire. Habent tamen obedientiam in preparatione animi.

Lib. 19. c. 19. a med. co. 5.

Mod. lib. & cap.

Ca. 3. paulo a principio, tom. 1.

AD QUARTVM dicendum, quod sicut August. dicit in 19. de ciuita. Dei. * A studio cognoscendae ueritatis nemo prohibetur, quod ad laudabile pertinet otium. Quod autem aliquis super candelabrum ponatur, non pertinet ad ipsum, sed ad eius superiores. Quae sarcina si non imponatur, ut Aug. ibidem subdit, * contemplandae ueritati uacandum est, ad quam plurimum ualet solitudo. Et tamen illi qui solitariam uitam agunt, multum utiles sunt generi humano. Vnde August. dicit in lib. de moribus Ecclesiae * de his loquens, Pane solo, qui eis per certa interualla temporum affertur, & aqua contenti, desertissimas terras incolunt, perfructes colloquio Dei, cui puris mentibus inhæserunt. Videntur autem nonnullis res humanas plusquam oportet deseruisse, non intelligentibus quantum nobis eorum animus in orationibus proffit, & uita ad exemplum, quorum corpora uidere non sinimur.

AD QUINTVM dicendum, quod homo potest solitarijs uiuere dupliciter. Vno modo, quasi societatem humanam non ferens propter animi fauitiam, & hoc est bestiale. Alio modo per hoc, quod totaliter diuinis rebus inhæret: & hoc est supra hominem, & ideo Philoso. dicit in 1. politico. quod ille qui alijs non communicat, est bestia, aut Deus, id est, diuinus uir.

¶ Super Quaestionis ultima articulum primum.

QVAESTIO CLXXXIX.

De religionis ingressu, in decem articulos diuisa.

IN artic. 1. q. vlt. collige quatuor interuenire in declaratione, quae sit in ligera, scilicet occasiones peccandi, impedimenta perfectae charitatis, charitas, & perfectio charitatis, quae distributa ita sunt, ut charitati opponantur occasiones peccandi, & perfectioni charitatis impedimenta perfectae charitatis. Quibus collectis adiunge quintum, scilicet affectum hominis ad terrena, & perspicue, quia affectus hominis ad terrena, utriusque mali est pater, scilicet & occasio peccandi, & impedimento perfectae charitatis, merito religionis status qui affectu hominis a terrenis tollit, contra utrumque malum apponitur in remedium. Et quia primum malum pertinet contra praecipua, secundum, contra consilia: ideo religionis status medicina optima est & ad obseruandum praecipua & consilia, & non

DEINDE considerandum est de ingressu religionis. ET CIRCA hoc quaruntur decem.

- ¶ Primo, Vtrum illi qui non sunt exercitati in obseruatione preceptorum, debeant ingredi religionem.
- ¶ Secundo, Vtrum liceat aliquos noto obligari ad religionis ingressum.
- ¶ Tertio, Vtrum illi qui uoto obligantur ad religionis ingressum, teneantur uotum implere.
- ¶ Quarto, Vtrum illi qui uouet religionem intrare, teneantur ibi perpetuo remanere.
- ¶ Quinto, Vtrum pueri, sint recipiendi in religione.
- ¶ Sexto, Vtrum propter parentum obsequium aliqui debeant retrahi a religionis ingressu.
- ¶ Septimo, Vtrum presbyteri curati, uel archidiaconi possint ad religionem transire.
- ¶ Octauo, Vtrum de una religione possit aliquis transire ad aliam.
- ¶ Nono, Vtrum aliquis debeat alios inducere ad religionis ingressum.
- ¶ Decimo, Vtrum requiratur ma

gnadeliberatio cum consanguineis & amicis ad religionis ingressum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum illi, qui non sunt in praecipuis exercitijs, debeant ingredi religionem.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod non debeat religionem ingredi, nisi illi qui sunt in praecipuis exercitijs. Dominus enim consilium perfectionis dedit adolecenti, qui dixerat se praecipua aduenire uasse: sed a Christo sumptum initium omnis religio. ergo uidetur quod non sint ad religionem admittendi, nisi qui sunt in praecipuis exercitijs.

¶ 2 Præ. Gregorius dicit super Ezech. * Nemo repente fit summus: sed in bona conuersatione a minimis quis inchoat, ut ad magna perueniat: sed magna sunt consilia quae pertinent ad perfectionem uitae, minora autem praecipua sunt quae pertinent ad communem iustitiam. ergo uidetur quod non debeat aliqui ad obseruationem consiliorum religionem intrare, nisi prius fuerint in praecipuis exercitijs.

¶ 3 Præ. Sicut ordines sacri habent quandam excellentiam in Ecclesia, ita & religionis status: sed sicut Gregorius scribit Anglorum episcopo, * & habetur in Decretis dist. 48. Ordinate ad ordines accedendum est. Nam casum appetit, qui & summi loci fastigium postpositis gradibus per abrupta querit ascensum. Scimus enim quod adificati panes non prius tignorum pondus accipiunt, nisi a nouitatis suae humore siccat, ne si ante potera quam solidentur, accipiant, cum etiam simul fabricam deponant. ergo uidetur quod non debeat aliqui ad religionem transire, nisi in praecipuis sint exercitati.

¶ 4 Præ. Sup illud psalmi, Sicut ablactatus super matrem suam. dicit glossa. ¶ In utero matris Ecclesiae, primo concipimur, dum fide rudimur instruimur: deinde in luce educimur, dum per baptismum regeneramur: deinde quasi manibus Ecclesiae portamur, & lacte nutritur, cum post baptismum bonis operibus informamur, & lacte spiritualis doctrinae nutrimur perficendo, donec iam gradum seculi a lacte matris accedamus ad melleam patris, id est simplicem doctrinam ubi predicatur. Verbum caro factum est, accedamus ad Verbum

est inter obseruantiam
 communi modo prae-
 ceptoru charitatis &
 aliorum peccatoru ex
 una & consilia ex alte-
 ra parte. Et attenditur
 secundum tria. Primo
 in hoc qd se habet ut
 commune & propriu
 seu quasi superius &
 inferius, ita quod ob-
 seruantia coi modo
 utroruq; praepro-
 prium est ut commune,
 obseruatio consilioru
 ut propriu, quia illa
 potest esse sine illa,
 sed no contra. Secu-
 do in hoc qd illa est
 prior illa ordine na-
 turae. Et patet quia
 prius est a quo non
 conuertit consequen-
 tia, Tertio in ordine
 temporis. Et dicit qd non
 oportet qd illa sit et
 prior tempore, sicut
 non oportet qd ani-
 mal sit prius tempore
 quacuq; sit specie.
 Pot enim esse simul
 tempore cum quacun-
 que sit sua specie, nec
 potest inuenire extra
 omnem suam specie,
 unde licet obseruan-
 tia praepropru sit
 prior natura, utpote
 tanquam generis na-
 tura, non oportet tñ
 qd sit prior tempore
 illa sua specie, i. ob-
 seruatio praepropru
 cum consiliis, qd
 non est secundu ex-
 istentia temporis prius
 aliquid in genere qd
 sit in aliqua specieru
 suarum, quoniam ge-
 nus non est prior
 speciei suae. Potest er-
 go & prius tempore,
 & potest non prius
 sed simul tempore et
 se obseruantia praepro-
 priu cum consiliis, qd
 sit prius praepropra sine
 consiliis seruauerunt.
 Non prius autem, si
 simul utraque seruau-
 tur. Non oportet er-
 go quod sit prius tem-
 pore huiusmodi praepro-
 priu obseruan-
 tia. Quarta compara-
 tio ibi, Obseruantia
 vero praepropra sine co-
 nsiliis est inter obser-
 uantiam praepropru
 sine consiliis & obser-
 uantiam eorundem
 cum consiliis. Et at-
 tenditur secundum
 tria. Primo in hoc qd
 ambo sunt spe unius
 generis, scilicet obser-
 uantiae praepropru,
 abstrahendo ab hoc
 uel illo modo sed pri-
 ma est ut species im-
 perfecta. Secunda, ut
 species perfecta, pu-
 ta sicut irrationale, &

patris, In principio apud Deu.
 Et postea subdit, Quia nuper ba-
 ptizati in sabbato sancto quasi
 manibus Ecclesiae gestantur &
 lacte nutriuntur usque ad Pen-
 tecosten, quo tempore nulla diffi-
 cilia inducitur, no ieiunant, non
 media nocte surgit. Postea Spi-
 ritu paraclito confirmati quasi
 ab lacte incipiunt ieiunare, &
 alia difficilia seruare. Multi nero
 hunc ordinem peruerterunt, ut
 haeretici & schismatici se ante te-
 pus a lacte separantes, unde extin-
 guuntur. Sed huc ordinem per-
 uertere uidentur illi qui religio-
 nem intrant uel alios ad intran-
 dum inducunt antequam sint in
 facilliori obseruantia praepro-
 priu exercitati. Ergo uidetur qd
 sint haeretici uel schismatici.
 ¶ 5. Praeterea, A prioribus ad po-
 steriora est transendum. Sed praepro-
 priu sunt priora consilia, quia
 sunt communiora utpote a qui-
 bus non conuertitur existendi
 consequentia, quicunq; enim
 seruat consilia, seruat praepropra,
 sed non conuertitur. Congruus
 autem ordo est ut a prioribus ad
 posteriora transeat, ergo non
 debet aliquis transire ad obser-
 uantiam consiliorum in religio-
 ne, nisi prius sit exercitatus in
 praepropris.
 ¶ SED CONTRA est, quod Do-
 minus Matthaeum publicanum
 qui in obseruantia praepropru
 exercitatus non erat, aduocauit
 ad consiliorum obseruantiam.
 Dicitur enim Luca quinto, qd re-
 lictis omnibus securus est eum.
 Non ergo est necessarium quod
 ante aliquis exercetur in obser-
 uantia praepropru, quam tra-
 seat ad perfectionem consilioru.
 ¶ RESPONDEO dicendum, qd
 sicut ex supradictis patet, ista
 religio est quoddam spiri-
 rituale exercitium ad consequen-
 dam charitatis perfectionem, qd
 quidem sit in quantum per reli-
 gionis obseruantiam auferunt
 impedimenta perfectae charita-
 tis. Haec autem sunt quae impli-
 cat affectum hominis ad ter-
 rena. Per hoc autem quod affe-
 ctus hominis implicatur ad ter-
 rena, non solum impeditur per-
 fectio charitatis, sed interdum
 etiam ipsa charitas perditur, du-
 per inordinata conuersionem
 ad bona temporalia homo auer-
 tit ab incomutabili bono mor-
 taliter peccando. Unde patet qd
 religionis obseruantia sicut tol-
 lunt impedimenta perfectae cha-
 ritatis, ita etiam tollunt occasio-
 nes peccandi, sicut patet quod

A per ieiunium & uigilias & obe-
 dientiam, & alia huiusmodi re-
 trahitur homo a peccatis gula
 & luxuria & a quibuscunq; a-
 liis peccatis. Et ideo religionem
 ingredi no solum expedit iis qui
 sunt exercitati in praepropris ut ad
 maiorem perfectionem perue-
 niant, sed etiam iis qui sunt exer-
 citati ut facilius peccata uitent
 & perfectionem assequantur.
 ¶ AD PRIMUM ergo dicendu,
 quod Hieronymus dicit super
 Matthaeum, * Mentitus est ado-
 lescens dicens, Haec omnia serua-
 ui a iuuentute mea. Si enim qd
 positum est in mandatis, Diliges
 proximum tuum sicut teipsum:
 opere compleset, quomodo po-
 stea audiens: Vade & vende om-
 nia, que habes & da pauperibus,
 tristis recessisset. Sed intelligen-
 dum est cum mentitu esse quan-
 tum ad perfectam obseruantiam
 huius praepropra. Unde Origenes
 super Matthaeum dicit, * quod
 scriptum est in Euangelio, secun-
 dum Hebraeos, quod cum Do-
 minus dixisset ei, Vade & vende
 omnia que habes, cepit dices
 scalpere caput suum, & dixit ad
 eum Dominus, Quomodo di-
 cisti feci legem & prophetas, cum
 scriptum sit in lege, Diliges pro-
 ximum tuum sicut teipsum? Er-
 ecce multi fratres tui filij. Abra-
 ha amici sunt stercore morien-
 tes fame, & domus tua plena est
 multis bonis, & non egreditur
 aliquid omnino ex ea ad eos.
 Inaque Dominus redarguit eum
 dicens, Si uis perfectus esse, uade,
 & c. Impossibile est enim implere mandatum quod
 dicit, Diliges proximum tuum sicut teipsum, & ef-
 se diuitem, & maxime tantas possessiones habere,
 quod est intelligendum de perfecta impletione hu-
 ius praepropra. Imperfecte autem & communi mo-
 do uentum est eum obseruasse praepropra. Perfectio
 enim principaliter in obseruantia praepropru chari-
 tatis consistit, ut supra habitum est. * Ut ergo Do-
 minus ostenderet perfectionem consiliorum uti-
 lem esse & innocentibus & peccatoribus, non so-
 lum uocauit adulescentem innocentem, sed etiam
 Matthaeum peccatorem. Sed tamen Matthaeus secu-
 tus est uocatum, non autem adulescens, quia faci-
 lili conuertitur ad religionem peccatores quam
 illi qui de sua innocentia praesumunt, quibus dicit
 Dominus Matthaei uiginti primo, Publicani &
 meretrices praecedent uos in regno Dei.
 ¶ AD SECUNDUM dicendum, quod summum & in-
 finitum tripliciter accipi possunt. Uno modo in co-
 dem statu & in eodem homine. & sic manifestum
 est quod nemo repente fit summus, quia unusquis-
 que recte uiuens toto tempore uitae suae proficit ut
 ad summum perueniat. Alio modo per compara-
 tionem ad diuersos status. Et sic non oportet quod
 qui cunq; uult ad superiorem statum peruenire, a
 minori incipiat, sicut non oportet quod qui uult
 esse clericus, prius in laicali uita exercatur. Tertio
 modo

ronale respectu ani-
 malis. Secundo quo
 ad ordinem natura-
 Et dicitur quod fecit
 da est prius natura,
 quia perfectu est prius
 natura imperfecto.
 Tertio quo ad ordi-
 nem temporis. Et di-
 citur quod ad no est ne-
 cessario inter illa or-
 do temporis, sed po-
 rest qualibet earu ef-
 se altera non praexis-
 stente. No enim oportet
 prius esse in statu
 coniugij quam in sta-
 tu uirginali. Ibi praepro-
 priu est sine consilio,
 hic consilium etiam
 seruatur. Et per haec
 responderi directe ar-
 gumento, concludes,
 quod oportet prius
 aliquem esse bonum
 secularem ad hoc qd
 sit religiosus. Cuius
 tamen omnibus caue-
 ne subito ad religio-
 nem recipias eos qui
 diuina sunt consue-
 tudine affecti enormi-
 bus uitiis, quales
 sunt lenones, latro-
 nes, & huiusmodi,
 quoniam est scriptu
 sit quod publicani &
 meretrices praecedent
 uos in regno caeloru:
 scriptum est etiam:
 Videte quo careo am-
 buletis. Non est inu-
 tiles criminolos re-
 pente in societate
 innocentum quodam
 modo iunonum intro-
 ducere. Timendum
 est, ne doceant alios
 mala, ne corrumpant
 alios, &c.
 ¶ 1. 184. art. 1.

cap. 19.

ho. 8.

1. 184. art. 1.

modo quantum ad diuersas personas. Et sic manifestum est qd unus statim incipit no solum ab altiori statu, sed etiam ab altiori gradu sanctitatis, quam sit summum ad quod alius peruenit per totam uitam suam. Vnde Gregorius dicit in secundo dialogo, Omnes cognoscant a quanta Benedictus puer conuersationis gratia & perfectione coepisset.

* Ex q. 84. art. 6.

Ad iii. dicendum, qd sicut supra dictum est, * ordines sacri pexigunt sanctitatem. Sed statim religionis est exercitium quoddam ad sanctitatem assequendam. Vnde pondus ordinum imponendum est parietibus iam per sanctitatem desiccatis. Sed pondus religionis defecit parietes, id est, homines ab humore uitiorum.

Ad iiii. dicendum, qd sicut manifeste ex uerbis illius glossa apparet, principaliter loquitur de ordine doctrinae put tractandum est a faciliore ad difficiliora. Vnde qd dicit hereticos & schismaticos, hunc ordinem pertere, manifestum est ex sequentibus ad ordinem doctrinae pertinere. Sequitur, n. hic uero se seruasse, si peditum ordinem dicit costringere se maledicto. Sic quasi non modo in alijs sui humilis, sed et in scientia, ga humiliter sentiebam, ga prius nutritus lacte qd est, Verbum caro factum est, ut sic crescerem ad panem angelorum, ad Verbum quod est in principio apud Deum.

* 633

Exemplum autem quod in medio interponitur, qd nouiter baptizatis non indicitur ieiunium usq; ad Pentecosten, ostendit qd non sunt ex necessitate ad difficultia cogendi antequam per Spiritum sanctum interius ad hoc intelligatur ut difficultia propria uoluntate assumant. Vnde & post Pentecosten post receptionem Spiritus sancti ieiunium celebret Ecclesia: Spiritus autem Sanctus, sicut Ambrosius dicit super Lucam, * non accetur aetatibus, no finitur morte, non excluditur alio. Et Gregorius dicit in Homilia Pentecostes, * Implet citharodum puerum & Psalmistam facit, implet puerum abstinentem & indicem sennum facit. Et postea subdit, Nulla ad discendum mora agitur, in omne quod uoluerit mox ut tetigerit mentem docet. Et sicut dicitur Ecclesiastici octauo, no est, in hominis ditione phibere spiritum. Et Apostolus prima ad Thimotheum quinto, in omni terigerit mentem docet. Et sicut dicitur Ecclesiastici octauo, no est, in hominis ditione phibere spiritum.

lib. 7. e. De turba i. 24. confir. Rom. 30. in suang.

Et Apostolus prima ad Thimotheum quinto, in omni terigerit mentem docet. Et sicut dicitur Ecclesiastici octauo, no est, in hominis ditione phibere spiritum. Et Apostolus prima ad Thimotheum quinto, in omni terigerit mentem docet. Et sicut dicitur Ecclesiastici octauo, no est, in hominis ditione phibere spiritum.

Ad v. dicendum, quod preceptorum quadam sunt principalia, quae sunt quasi fines preceptorum & consiliorum, i. precepta charitatis ad quae consilia ordinantur, non ita quod sine consilijs seruari non possint, sed ut per consilia perfectius obseruentur. Alia uero sunt precepta secundaria quae ordinantur ad precepta charitatis, ut sine quibus precepta charitatis seruari non possunt omnino. Sic ergo perfecta obseruantia preceptorum charitatis praecedit intentione consilia, sed interdum tempore sequitur. Hic est enim ordo finis respectu eorum quae sunt ad finem. Obseruantia uero preceptorum charitatis in communem modum, & similiter alia precepta comparantur ad consilia sicut commune ad proprium, quia obseruantia preceptorum potest esse sine consilijs, sed non conuertitur. Sic ergo obseruantia preceptorum communiter sumpta praecedit ordine naturae consilia, non tamen oportet qd tempore, quia non est aliquid prius in genere qd sit in aliqua specierum. Obseruantia uero preceptorum sine consilijs ordinatur ad obseruantiam preceptorum cum consilijs, sicut species imperfecta ad perfectam, sicut animal irrationale ad rationale. Perfectum autem naturaliter prius est imperfecto. Natura enim, ut Boetius dicit, a perfectis sumit initium. Nec tamen oportet qd prius obseruentur precepta sine consilijs, & postea cum con-

filij, sicut non oportet quod aliquis prius quam homo, uel quod prius sit conuersus sit uirgo. Et similiter non oportet quod prius seruet precepta in seculo quam tractat uicium, praefertim quia conuersio secularium nit ad perfectionem religionis, sed magis ad perfectionem in seculo.

ARTICVLVS II. Vtrum debeant aliqui uoto obligari ad religionis ingressum.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur quod non debeant aliqui uoto obligari ad religionis ingressum. Per professionem enim aliquis uoto religionis adstringitur. Sed ante professionem conceditur annus probationis in regula beati Benedicti, & in statutum Innocentij quarti, qui et prohibuit ante annum probationis coeptum eos per professionem religionis adstringi: ergo uis qd multo minus adhuc in seculo existens debeat uoto ad religionem obligari.

PRET. Gregorius in Registro dicit, & hii Decretis, distinctione quadragesima quinta, qd si iudici non uis, sed libera uoluntate ut conuertantur, suadendi sunt. Sed implere id quod uouetur, necessitatis est ergo non sunt aliqui obligandi ad religionis ingressum.

13. Praet. Nullus dicitur alteri pber occasione ruina. Vnde Exodi: 21. dicit, Si qd aperuerit cisternam, cecideritq; bos uel asinus in ea, dicitur cisterna reddet pretium iumentorum. Sed ex hoc qd aliqui obligantur ad religionem p uoti, frequenter aliquid ruit in desperationem, & in diuersa peccata: ergo uis qd non sint aliqui ad religionis ingressum uoto obligandi.

SED CONTRA est qd in Psalmis dicit, Vouete & reddite Domino Deo uestro. Vbi dicitur glo. qd quaedam sunt uota propria singulorum ut castitas, uirginitas & huiusmodi. Ad haec ergo uouenda inuitat nos sacra Scriptura, quae non inuitat nisi ad id quod est melius: ergo melius est qd aliqui uoto se obligent ad religionis ingressum.

RESP. dicendum, qd sicut supra dictum est, uoto ageret, tamen & id est opus ex uoto factum debilius qd si sine uoto fiat. Tamen quod uouetur ad religionis qd huiusmodi excellit inter uota, p uoti firmitate uoluntas hominis ad bonum est sicut est in gratia ex hoc qd procedit ex uoluntate obfirmata in malum, ita bonum operatur debilius ex hoc, quod procedit ex uoluntate obfirmata in bonum per uotum. Et ideo obligantur ad religionis ingressum est secundum naturam.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd dicitur qd uotum non solenne quod homines faciunt in seculo alterius religionis fratrem, qd uocatur p uotum, uotum debet praecedere annus probationis, ut obiectio. Aliud autem est uotum in seculo, quo aliquis non fit monachus uel religiosus, sed solum obligatur ad religionis ingressum. Tale uotum non oportet praecedere probationem.

Stat Maius vero est, quia illud solum habet promissionem suam... probare religionem, vel factum ordinem...

plex. Et quia non solumitur votum, nisi... votum, in lexto de voto. Ideo conficitur...

Q. 88. art. 1.

Epi. 50.

Q. 86. art. 1.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, cum de voto ageretur, votum est promissio Deo facta de his, quae ad Deum pertinent. Ut autem Augustinus dicit in epistola ad Bonifacium...

consulendum, quod omnibus dimissis religionem intraret. Unde extra de voto, & voti redemptione, capitulo Pertuas, consilium...

Ad obiectiones ergo in oppositum, pro quanto concernunt maiorem perfectionem, restat dicendum. Pro utroque tamen scito, quod maioritas vinculi non absolutum a voti simplici vinculo simpliciter...

manere religiosus in domo sua. Eratio tamen implet votum suum quantum potest. Et licet hoc...

Super Quaestione 189. Articulus quartus.

I N ar. 4. eiusdem vlt. q. dubium occurrit, An sit differentia aliqua inter votu simplex religionis, qñ quis vouet ingredi religionem, & qñ quis vouet fieri, vel esse religiosus: ita q in

ARTICVLVS III.

Vtrum ille, qui vouet religionem ingredi, teneatur perpetuo in religione permanere.

A D QVARTVM sic procedit. Videtur, q ille, qui vouet religionem ingredi, teneatur perpetuo in religione permanere. Melius est enim religionem non ingredi, quam post ingressum exire, secundum illud 2. Petri 2. Melius erat illis veritatem non cognoscere, quam post agnitam retroire, & Luc. 9. dicitur. Nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei: sed ille, qui voto se obligauit ad religionis ingressum, tenetur ingredi, vt dictum est: * ergo etiam tenetur perpetuo remanere.

C ¶ 1. Prat. Quilibet debet vitare id, ex quo scandalu sequitur, &

re. Et ratio dubij est: quia nõ di venisse, qui non stetit, ac per hoc non dicitur venisse ad religionem: qui non stetit in illa, sed exiit ante illius professionem. In oppositum est hiera. ¶ In eodem ar. 4. dubium tertio est, An talis voto simplici obligatus, exiens sine causa rationabili, hoc est, ex sola libertate concessa a iure nouis, tansit ex voto &c. Et est ratio dubij, quia annus probationis a iure conceditur cum libertate ex eundi absque alia causa, vt patet: ac per hoc obligatus fm formam iuris potest ex sola libertate licite exire. In oppositu autem est tum infidelitas, quia sicut non facit satis promittens ire Romã, si sine rationabili causa a cepto itinere desistat: ita non satisfaciunt qui promittit ire ad religionem si atrepto nouitatus itinere ad religionem sine rationabili causa retrocedit: cũ iter non quaratur, nisi vt fideliter arripiatur, & proficiatur, &c. Tum disparitas nam si hoc licitum est, sequitur, q par esset conditio nouitij cum voto religionis, & sine voto, vt patet: disparitatem tamen magnam esse constat inter obligatum voto ad religionem, & nullo voto astrictum ad illam.

D ¶ Ad primum dubium dñ, q votum de ingressu religionis, & de fieri religiosu idẽ sunt. Nouitatus. n. nihil aliud est, quam motus ad religionem. Verum sicut in generatione naturali inuenitur dupliciter fieri. 1. fieri in termino generationis, quod est idem quod factu esse, & fieri in via, quod in alteratione prauia consistit, & distinguit a factu esse in religione inuenitur dupliciter fieri religiosum, vñ qd est idẽ, est factu esse religiosu, & hoc consistit in professione. (Nã p̄fessione aliquis fit, & factus est religiosus ip̄a. n. professione constituitur aliquis in esse religioso, & fit primo religiosus) Alteru qd est via ad religiosum esse, & distinguitur a factu esse, & consistit in nouitatu. Cõstat aut q vouens fieri religiosum in factu esse, vouet perpetuã perseverantia, ac per hoc incedit illã, quam vouendo promittit. Vouens aut se fieri, vt in via, pot nõ incedere, aut promittere perseverantia perpetuã absolute. Et ideo cũ in casu postro supp. natus neutru fuisse de cogitatione, & intentione vouens. 1. nec perseverare, nec nõ perseverare: ideo simpliciter dicendum est, q vouet se fieri religiosum, vt in via, qd est idẽ quod ingredi religionem, vt nouitatus: qñ nouitatus nihil aliud est, quam via ad religionem. De vouente aut, q erit religiosus, secus est. Nam quantum est ex natura voti tenetur ad hoc, q si religiosus. Et cũ non sit aliquis religiosus, nisi professus fuerit religionem, qñ nouitatus non sunt nisi secundum quid religiosi, scilicet in via, tenetur ad proficiendam religionem. Potest tamen per accidens, scilicet ex parte intentionis vouentis largo vocabulo intendens esse religiosum, vt

E ¶ Ad secundam vero dicitur, quod falsum est, quod quando contentur primo post professionem, tunc proficiatur coram Deo, quoniam coram Deo est professus: sed tunc in gratia Dei esse religiosum approbat, quod non est proficiere.

neuro sic cogitatio de perseverando, aut non perseverando. Et est ratio dubij, quia votu de ingressu non importat obligatio nisi ad ingressum fm iuris formam, vt in litera dicitur. Sed votum de hoc, quod est fieri, aut esse religiosum, plus importat, quam ingressum: qñ esse religiosum importat esse professum, & fieri religiosum importat proficere, &c. In oppositum autem est, quia indistincte pro vno, & eodẽ religionis voto in litera cõputatur, si sufficienter determinatur de voti huius vinculo, vt patet inueni.

¶ In eodem ar. 4. dubium secundo occurrit de conclusione principij, An. 1. vobes religionis ingressum polsi licite exire.

Ar. preced.

¶ In eodem ar. 4. dubium tertio est, An talis voto simplici obligatus, exiens sine causa rationabili, hoc est, ex sola libertate concessa a iure nouis, tansit ex voto &c. Et est ratio dubij, quia annus probationis a iure conceditur cum libertate ex eundi absque alia causa, vt patet: ac per hoc obligatus fm formam iuris potest ex sola libertate licite exire. In oppositu autem est tum infidelitas, quia sicut non facit satis promittens ire Romã, si sine rationabili causa a cepto itinere desistat: ita non satisfaciunt qui promittit ire ad religionem si atrepto nouitatus itinere ad religionem sine rationabili causa retrocedit: cũ iter non quaratur, nisi vt fideliter arripiatur, & proficiatur, &c. Tum disparitas nam si hoc licitum est, sequitur, q par esset conditio nouitij cum voto religionis, & sine voto, vt patet: disparitatem tamen magnam esse constat inter obligatum voto ad religionem, & nullo voto astrictum ad illam.

¶ Ad primum dubium dñ, q votum de ingressu religionis, & de fieri religiosu idẽ sunt. Nouitatus. n. nihil aliud est, quam motus ad religionem. Verum sicut in generatione naturali inuenitur dupliciter fieri. 1. fieri in termino generationis, quod est idem quod factu esse, & fieri in via, quod in alteratione prauia consistit, & distinguit a factu esse in religione inuenitur dupliciter fieri religiosum, vñ qd est idẽ, est factu esse religiosu, & hoc consistit in professione. (Nã p̄fessione aliquis fit, & factus est religiosus ip̄a. n. professione constituitur aliquis in esse religioso, & fit primo religiosus) Alteru qd est via ad religiosum esse, & distinguitur a factu esse, & consistit in nouitatu. Cõstat aut q vouens fieri religiosum in factu esse, vouet perpetuã perseverantia, ac per hoc incedit illã, quam vouendo promittit. Vouens aut se fieri, vt in via, pot nõ incedere, aut promittere perseverantia perpetuã absolute. Et ideo cũ in casu postro supp. natus neutru fuisse de cogitatione, & intentione vouens. 1. nec perseverare, nec nõ perseverare: ideo simpliciter dicendum est, q vouet se fieri religiosum, vt in via, qd est idẽ quod ingredi religionem, vt nouitatus: qñ nouitatus nihil aliud est, quam via ad religionem. De vouente aut, q erit religiosus, secus est. Nam quantum est ex natura voti tenetur ad hoc, q si religiosus. Et cũ non sit aliquis religiosus, nisi professus fuerit religionem, qñ nouitatus non sunt nisi secundum quid religiosi, scilicet in via, tenetur ad proficiendam religionem. Potest tamen per accidens, scilicet ex parte intentionis vouentis largo vocabulo intendens esse religiosum, vt

Secunda Secunda S.Tho. O O O 2 scilicet

dicitur professus post annum illum: ita quod commutatio in professione, quod proprie est votu religionis, commutari intelligatur. Et ratio est, quia professio sine vlla commutatione exigitur omnia precedentia vota ergo a fortiori, cum ex intentione quis in illum commutat sua vota, &c. & hoc manifeste sonant verba De reatibus dicens. Qui temporale obsequium in perpetuum religionis obsequium non fecit commutare. Ex eo enim, q commutare actus attribuit illi, quod fecit votum, manifestatur, q propria autoritate hoc facere pot. E. confirmatur, qñ aliquo nihil dixisset illa De reatibus. Nam constat q temporale obsequium in aliud temporale autoritate superioris commutatur, non est reus facti voti sic exequens. Vt ergo aliquid speciale dicat, oportet fieri, quod docet, quod omne suum votum temporale in religionis professione potest quis commutare licite, &c.

¶ In eadem responsione ad tertium, dubium occurrit, An faciens professionem religionis in peccato mortali, consequatur pot, qñ ad cor redierit cõtinus plenam remissionem. Et est ratio dubij, quia hinc apparet, q non, tum quia professio nihil relinquit in anima, sicut baptismus characterem, quo medio suo postmodu consequatur effectus: tum quia gratia Dei promissa in professione nullibi constat, q danda fit extra professionem, &c.

¶ In oppositum autem est, quia gratia ista in professione conceditur omni non ponenti obiectionem. Remoto ergo obiectione gratia. Præterea, Gratia ista conceditur tradenti se ex corde totaliter diuini obsequijs: sed hoc facit religiosus cum contritus est post professionem, tunc enim coram Deo in veritate proficitur: ergo tunc datur ei plena remissio.

¶ Ad hoc dicitur, q cum professio sit totaliter opus hominis, ita q non est ibi distinctio ab opere operari & opus operati, quod sit opus Dei: qñ esse religiosum, quod est effectus religionis, est tunc opus humanum mortuum, sicut ip̄a professio mortua est, consequens est, q in peccato mortali facta est opus mortuum totaliter, ac per hoc nunquam sortetur postmodu suum effectum. Et præterea, qui diuina gratia deest in actu professionis iux, prauatur beneficio diuinae largitatis, quod creditur p̄ finibus dari. Vnde consequens contritionis tempore solum id affequitur, quod per presentis contritionis propoliu ac sacramenti gratiam obtinere contingit. Et confirmatur hoc ex B. Anonij visione illa, in qua demones impediunt ipsius contentum in casu conantes, obsecrunt peccata in seculari vita commissa: & continui sunt a sanctis Angelis dicentibus: Non debetis illa obicere, quia Christi iam sunt pietate deleta: sed si qua scitis ex quo factus est monachus, illa proferre. Vnde patet, q incipit liber nouus de Actib religionis ex parte professionis, quando, scilicet, & factus est religiosus & non expectatur tempus futuræ postmodu cõditionis ad plene cassandum præteritorum librum, & inchoandum quasi futuræ innocentis librum. Sciuntur enim vobis 2 omnia ex quo facti sumus religiosi stylo serico, &c.

¶ Ad primam autem obiectionem in oppositum dicitur, quod tunc remoto obiectione sequitur effectus prioris causæ, qñ causa prior remanet in aliquo relicto effectui, vt baptisus in characterem, & generans graue in forma illi data. Quando autem causa prior nec in se, nec in suo manet effectui, remoto impedimento nihil fit. Sic autem est in proposito, quoniam nihil in anima reliquit professio mortua.

¶ Ad secundam vero dicitur, quod falsum est, quod quando contentur primo post professionem, tunc proficiatur coram Deo, quoniam coram Deo est professus: sed tunc in gratia Dei esse religiosum approbat, quod non est proficiere.

fuo, quia ipse in vouendo hoc non intendit: & ideo tenetur mutare propositum, vt saltem velit experiri, an ei expedit in religione remanere: non autem tenetur ad perpetuo remanendum.

Super 2° q^o 189. Articulus 2°.

¶ **N**ar. 7. cuiuslibet vlt. q^o aduerte conuenientiam, & differentiam inter votu simplicem, & solemne religionis ante annos pubertatis emittit. Cōueniunt siquidem in hoc, q^o vtrumque habet hanc conditionē subintellectam: scilicet prouiditō patris potestatis. Et propterea quantumcūque malicia suppleat aetatem, potest vtrumque a parentib. irritari, vt in littera d^r.

¶ **A**rticulus 1°. ¶ **V**trum pueri sint recipiendi in religione. ¶ **A**d quod dicitur sic procedit. ¶ **V**t, q^o pueri non sint recipiendi in religione: quia extra, & transiuntib. ad religionē d^r. Nullus tondetur, nisi legitima aetate, & spontanea voluntate: sed pueri non videntur habere legitimā aetatem, nec spontaneam voluntatem, quia non habent perfectum vltimū rationis: ergo v^t, q^o non sint in religione recipiendi.

¶ **2° Præ.** Status religionis v^t esse status penitentia, vnde, & religio d^r a religando, vel a religendo, vt Aug dicit 19. * de Ciuit. Dei: sed pueris non conuenit penitentia: ergo v^t, q^o non debeant religionem intrare.

¶ **3° Præ.** Sicut aliquis obligatur iuro, ita & votu: sed pueri ante annos quatuordecim nō debent obligari iuro, vt habetur in Decr. 22. q^o 5. Pueri, & c. Honestum, ergo videtur, quod nec est in voto obligandus.

¶ **4° Præ.** Illigatum v^t obligare aliquem: tali obligatione, q^o potest iuste irritari: sed si aliqui impubes obligant se religioni, possunt retrahi a parentib. vel tutorib. D^r. n. in Decr. 20. * q. 2. q^o puella si ante duodecim annos annos sponte sua factū velantē assumpserit, possunt statim parēs eius, vel tutores id factū irritū facere, si voluerint. Illicitum est ergo pueros, & pueras ante annos pubertatis, ad religionem recipere, vel obligare.

¶ **Sed contra** est, q^o dicit D^s Matth. 19. Sinite paruulos, & nolite eos prohibere ad me uenire: quod exponens Origē super Matth. * dicit, q^o discipuli Iesu p^ou quā dīscant rationem iustitiae, reprehendant eos, qui pueros, & infantes offerūt Christo. D^s autē exhortatur discipulos suos cōdescendere vtilitibus puerorū. Hoc ergo attendere debemus, ne estimatione sapientiae excellentioris cōtēnamus quasi magni, pusillos Ecclesiae, & hībētes pueros venire ad Iesū.

¶ **Respon.** Dicendum, q^o sicut supra dictū est, duplex est religionis votū. Vnum simplex, quod cōsistit in sola promissio

ne Deo facta, quae ex interiori mentis deliberatione procedit. Et hoc votū habet efficaciam ex iure diuino, quod tñ dupliciter impediti pōt. Vno modo, per defectum deliberationis, vt patet in furiosis, quorum vota nō sunt obligatoria, vt habetur extra, de regulariis * & transiuntib. ad religionē, ca. Sicut tenor. Et eadem est ratio de pueris, qui nondum habent debitū vltimū rōnis, per quem sint doli capaces, quem quidem pueri habēt, ut frequentius circa 4 annos: puella vero circa duodecimū, qui dicuntur anni pubertatis. In quibusdam tñ anticipatur, & in quibusdam tardatur s^m diuersam dispositionē naturā. Alio modo, impeditur efficaciam simplicis voti, si aliq^o Deo uoueat, qui non est propria potestatis, puta, si seruus sit vltimū rationis habens, uoueat se religionē intrare, aut et ordinetur ignorante domino. Potest enim hoc dominus reuocare, ut habetur in Decr. * d. 34. c. Si seruus. Et quia pueri, uel puella infra pubertatis annos naturaliter sunt in potestate patris quantum ad dispositionem suā uitae, poterit pater uotum eorum reuocare, uel acceptare, si sibi placuerit, ut expr^o se d^r de muliere Num. 30. Si ergo si puer ante annos pubertatis simplex uotum emittat, antequam habeat plenum usum rationis, nō obligatur ex uoto.

¶ **S**i autem habeat usum rationis ante annos pubertatis, obligatur quidem quantum in se est ex suo uoto, tñ potest obligatio remoueri per autoritatē patris, in cuius potestate adhuc exiit: quia ordinatio legis, qua unus homo subditur alteri, respicit id quod in pluribus accidit. Si uero annos pubertatis excedat, non potest reuocari autoritate parentum: si tñ nondum habet plenum usum rationis, non obligaretur quo ad Deū. Aliud autem est uotū solemne, quod facit monachū, uel religiosū, quod quidem subditur ordinationi Ecclesiae propter solemnitatem quam habet annexam. Et quia Ecclesia respicit id quod in pluribus est, professio ante tempus pubertatis facta quantumcūque aliquis habeat usum rationis plenum, uel sit doli capax, non habet suum effectum, ut faciat profitentem iam esse religiosum. Et tamen licet ante pubertatis annos profiteri non possint, possunt tamen cum uoluntate parentum in religione recipi, vt nutriantur ibidem: sicut de Ioanne Baptista legitur Lucā 1. quod puer crescebat, & confortabatur spiritu, & erat in desertis. Vnde sicut Gregor. * dicit in 2. Dialogorum, Beato Benedicto

¶ **S**i autem habeat usum rationis ante annos pubertatis, obligatur quidem quantum in se est ex suo uoto, tñ potest obligatio remoueri per autoritatē patris, in cuius potestate adhuc exiit: quia ordinatio legis, qua unus homo subditur alteri, respicit id quod in pluribus accidit. Si uero annos pubertatis excedat, non potest reuocari autoritate parentum: si tñ nondum habet plenum usum rationis, non obligaretur quo ad Deū. Aliud autem est uotū solemne, quod facit monachū, uel religiosū, quod quidem subditur ordinationi Ecclesiae propter solemnitatem quam habet annexam. Et quia Ecclesia respicit id quod in pluribus est, professio ante tempus pubertatis facta quantumcūque aliquis habeat usum rationis plenum, uel sit doli capax, non habet suum effectum, ut faciat profitentem iam esse religiosum. Et tamen licet ante pubertatis annos profiteri non possint, possunt tamen cum uoluntate parentum in religione recipi, vt nutriantur ibidem: sicut de Ioanne Baptista legitur Lucā 1. quod puer crescebat, & confortabatur spiritu, & erat in desertis. Vnde sicut Gregor. * dicit in 2. Dialogorum, Beato Benedicto

¶ **S**i autem habeat usum rationis ante annos pubertatis, obligatur quidem quantum in se est ex suo uoto, tñ potest obligatio remoueri per autoritatē patris, in cuius potestate adhuc exiit: quia ordinatio legis, qua unus homo subditur alteri, respicit id quod in pluribus accidit. Si uero annos pubertatis excedat, non potest reuocari autoritate parentum: si tñ nondum habet plenum usum rationis, non obligaretur quo ad Deū. Aliud autem est uotū solemne, quod facit monachū, uel religiosū, quod quidem subditur ordinationi Ecclesiae propter solemnitatem quam habet annexam. Et quia Ecclesia respicit id quod in pluribus est, professio ante tempus pubertatis facta quantumcūque aliquis habeat usum rationis plenum, uel sit doli capax, non habet suum effectum, ut faciat profitentem iam esse religiosum. Et tamen licet ante pubertatis annos profiteri non possint, possunt tamen cum uoluntate parentum in religione recipi, vt nutriantur ibidem: sicut de Ioanne Baptista legitur Lucā 1. quod puer crescebat, & confortabatur spiritu, & erat in desertis. Vnde sicut Gregor. * dicit in 2. Dialogorum, Beato Benedicto

¶ **S**i autem habeat usum rationis ante annos pubertatis, obligatur quidem quantum in se est ex suo uoto, tñ potest obligatio remoueri per autoritatē patris, in cuius potestate adhuc exiit: quia ordinatio legis, qua unus homo subditur alteri, respicit id quod in pluribus accidit. Si uero annos pubertatis excedat, non potest reuocari autoritate parentum: si tñ nondum habet plenum usum rationis, non obligaretur quo ad Deū. Aliud autem est uotū solemne, quod facit monachū, uel religiosū, quod quidem subditur ordinationi Ecclesiae propter solemnitatem quam habet annexam. Et quia Ecclesia respicit id quod in pluribus est, professio ante tempus pubertatis facta quantumcūque aliquis habeat usum rationis plenum, uel sit doli capax, non habet suum effectum, ut faciat profitentem iam esse religiosum. Et tamen licet ante pubertatis annos profiteri non possint, possunt tamen cum uoluntate parentum in religione recipi, vt nutriantur ibidem: sicut de Ioanne Baptista legitur Lucā 1. quod puer crescebat, & confortabatur spiritu, & erat in desertis. Vnde sicut Gregor. * dicit in 2. Dialogorum, Beato Benedicto

Incedere autē exequi, quia praesupponitur validū, licet spectet ad uoluntatē, nihil tñ facit ad ipsum uotū, sed solum ad executionem uoti quā respicit, vt patet. Et ideo si quis ante pubertatem simpliciter uoto uelit, & libera aetate considerat uotū, credens illud esse absolute validū, intendit milles illud adimplere, non propter aetatem Deo ratificauit, aut approbavit.

¶ **I**n eodem art. 5. de pueris nutriendis in religione, considerante rationem iustitiae, & conuolue, q^o in illis locis expedit pueros nutriendos in religione dari, in quibus op^o adū est, vt similes fiant illis, quos u^t confortat datur. Vbi autē per ne, quarū confortio datur, reprobā aut infames, aut de iure a regularibus sunt instituitis, magna demerita est dare illis pueros, aut puellas nutriendas. Et hic error hodie i multis viget locis, dū datur pueri, & puella monasteriis religioŕū, seu religiosū u^t cōmunis, qui uulgo cōuentuales, seu Claustrales appellantur, quo si, vt reformandi, numquam reformari possint, dum transgressores uitaē regularis continue nutriuntur ac augetur. Vnde fanciri debet, vt nullus puer, nulla puella possit religioni tradi, nisi ubi uere uiuitur regulariter. Sic n. aut extinguerentur irregulariter uiuentes, aut reformarentur uexatione dante eis intellectum.

¶ **S**i autem habeat usum rationis ante annos pubertatis, obligatur quidem quantum in se est ex suo uoto, tñ potest obligatio remoueri per autoritatē patris, in cuius potestate adhuc exiit: quia ordinatio legis, qua unus homo subditur alteri, respicit id quod in pluribus accidit. Si uero annos pubertatis excedat, non potest reuocari autoritate parentum: si tñ nondum habet plenum usum rationis, non obligaretur quo ad Deū. Aliud autem est uotū solemne, quod facit monachū, uel religiosū, quod quidem subditur ordinationi Ecclesiae propter solemnitatem quam habet annexam. Et quia Ecclesia respicit id quod in pluribus est, professio ante tempus pubertatis facta quantumcūque aliquis habeat usum rationis plenum, uel sit doli capax, non habet suum effectum, ut faciat profitentem iam esse religiosum. Et tamen licet ante pubertatis annos profiteri non possint, possunt tamen cum uoluntate parentum in religione recipi, vt nutriantur ibidem: sicut de Ioanne Baptista legitur Lucā 1. quod puer crescebat, & confortabatur spiritu, & erat in desertis. Vnde sicut Gregor. * dicit in 2. Dialogorum, Beato Benedicto

¶ **S**i autem habeat usum rationis ante annos pubertatis, obligatur quidem quantum in se est ex suo uoto, tñ potest obligatio remoueri per autoritatē patris, in cuius potestate adhuc exiit: quia ordinatio legis, qua unus homo subditur alteri, respicit id quod in pluribus accidit. Si uero annos pubertatis excedat, non potest reuocari autoritate parentum: si tñ nondum habet plenum usum rationis, non obligaretur quo ad Deū. Aliud autem est uotū solemne, quod facit monachū, uel religiosū, quod quidem subditur ordinationi Ecclesiae propter solemnitatem quam habet annexam. Et quia Ecclesia respicit id quod in pluribus est, professio ante tempus pubertatis facta quantumcūque aliquis habeat usum rationis plenum, uel sit doli capax, non habet suum effectum, ut faciat profitentem iam esse religiosum. Et tamen licet ante pubertatis annos profiteri non possint, possunt tamen cum uoluntate parentum in religione recipi, vt nutriantur ibidem: sicut de Ioanne Baptista legitur Lucā 1. quod puer crescebat, & confortabatur spiritu, & erat in desertis. Vnde sicut Gregor. * dicit in 2. Dialogorum, Beato Benedicto

¶ **S**i autem habeat usum rationis ante annos pubertatis, obligatur quidem quantum in se est ex suo uoto, tñ potest obligatio remoueri per autoritatē patris, in cuius potestate adhuc exiit: quia ordinatio legis, qua unus homo subditur alteri, respicit id quod in pluribus accidit. Si uero annos pubertatis excedat, non potest reuocari autoritate parentum: si tñ nondum habet plenum usum rationis, non obligaretur quo ad Deū. Aliud autem est uotū solemne, quod facit monachū, uel religiosū, quod quidem subditur ordinationi Ecclesiae propter solemnitatem quam habet annexam. Et quia Ecclesia respicit id quod in pluribus est, professio ante tempus pubertatis facta quantumcūque aliquis habeat usum rationis plenum, uel sit doli capax, non habet suum effectum, ut faciat profitentem iam esse religiosum. Et tamen licet ante pubertatis annos profiteri non possint, possunt tamen cum uoluntate parentum in religione recipi, vt nutriantur ibidem: sicut de Ioanne Baptista legitur Lucā 1. quod puer crescebat, & confortabatur spiritu, & erat in desertis. Vnde sicut Gregor. * dicit in 2. Dialogorum, Beato Benedicto

In Decr. 1. tit. 31. c. 15.

Dist. 44. cap. frequens, c. casu seruus.

1^a 2^a 3^a 4^a 5^a 6^a 7^a 8^a 9^a 10^a 11^a 12^a 13^a 14^a 15^a 16^a 17^a 18^a 19^a 20^a 21^a 22^a 23^a 24^a 25^a 26^a 27^a 28^a 29^a 30^a 31^a 32^a 33^a 34^a 35^a 36^a 37^a 38^a 39^a 40^a 41^a 42^a 43^a 44^a 45^a 46^a 47^a 48^a 49^a 50^a 51^a 52^a 53^a 54^a 55^a 56^a 57^a 58^a 59^a 60^a 61^a 62^a 63^a 64^a 65^a 66^a 67^a 68^a 69^a 70^a 71^a 72^a 73^a 74^a 75^a 76^a 77^a 78^a 79^a 80^a 81^a 82^a 83^a 84^a 85^a 86^a 87^a 88^a 89^a 90^a 91^a 92^a 93^a 94^a 95^a 96^a 97^a 98^a 99^a 100^a

bus suis religionem intrare, nec tenetur in seculo remanere, ut procurat unde debitum reddat. Filius aut non tenetur ad aliquid speciale debitum patri, nisi forte in casu necessitatis, ut dictum est.

Super Questionibus 189. Articulum septimum.

ARTICVLVS VII.

Utrum presbyteri curati possint licite religionem ingredi.

In art. 7. aduerte, quod quo episcopi obligentur voto perpetuo super declaratum est. Quod autem solemni, ut hic dicitur, declaratur nunc, quod lato vocabulo dicitur episcopi votum solemne, & non vniuocum: sicut uotum religionis, & sacri ordinis dicitur solemne, ut patet in c. Quod uoti, in Sexto, & de voto & voti redemptione. Sicut lato vocabulo habet uoti episcopi, ut patet dicitur fuit. Cuius signum est, quod sola licentia Papae sufficit ad dissolutionem uinculi episcopi, & non requiritur dispensatio cum tam ardua causa, ut requiritur in dissolutione uinculi religiosi. Maius quoque signum est, quod in voto solemni religionis supra dicitur non posse Papam dispensare, & de voto episcopi dicitur quod licentia eius committitur. Quis quoque intelligat, quod solus Papa in votis perpetuis dispensat, super declaratum est. In ratione ad finem huiusmodi articuli aduerte, quod timor ne desinant presbyteri, & nuptiae, & humilitatis, & similia. Et Hieronymus 10. est, quia rara est uirtus, & rarus est appetitus efficax illius. Auctoritas autem alibi ratio est, quia homines ex naturalibus suis induriorum conditionibus diuersas habent inclinationes, ita quod non oes ad eadem inclinantur, sed alij ad contemplationem, alij ad agriculturam, alij ad militiam, alij ad nuptias, alij ad eglebaturam &c. Et propterea non est timendum humano generi, quod aliqua illius pars deficiat.

AD SEPTIMUM sic procedit. Vt quod presbyteri curati non possint licite religionem ingredi. Dicitur Greg. in pastoralibus, quod ille qui curam animarum suscipit, terribiliter admonetur, cum dicitur. Fili mi, si sponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum animam tuam, & subdit. Spondere naque pro amico, est alienam animam in periculo suae conuersationis accipere: sed ille qui obligatur homini pro aliquo debito, non potest intrare religionem, nisi soluar id quod debet, si possit. Cuius ergo sacerdos possit curam animarum agere, ad quam se obligauit in periculum anime sue, ut quod non liceat ei, pretermittit curam animarum, religionem intrare. ¶ 2. Præ. Quod uoti licet, pariter tunc omnibus similibus licet: sed si oes presbyteri habentes curam animarum religionem intrare, remanerent plebes absque cura pastorum, quod esset inconueniens. Ergo ut quod presbyteri curati non possint licite religionem intrare. ¶ 3. Præ. Inter actus ad quos religiones ordinantur, precipui sunt illi, quibus aliquis contemplata alijs tradit homini modum aut actus competunt presbyteris curatis, & archidiaconis, quibus ex officio cõperit predicare, & cõfessiones audire, ergo ut quod non liceat presbytero curato, uel archidiacono transire ad religionem.

SED CONTRA est, quod in Decret. 19. q. 2. c. Dicitur in leges, dicitur. Si quis clericorum in ecclesia sua sub episcopo populum retinet, & seculariter uiuit, si a statu Spiritus sancti in aliquo monasterio, uel regulari canonice saluari uoluerit, etiam episcopo contradicente, cat libet nostra auctoritate. RESPO. Dicendum, quod sicut supra dictum est, obligatio uoti perpetui praefertur omni alij obligationi. Obligari autem uoto perpetuo & solemni ad uacandum diuinis obsequijs, cõperit proprie episcopi, & religiosi. Presbyteri autem curati, & archidiaconi non obligantur uoto perpetuo & solemni ad curam animarum retinendam, sicut ad hoc obligantur episcopi. Unde episcopi praesentium non possunt deferere quacunque occasione absque auctoritate

A te Romani Pontificis, * ut hinc extra de regular. & transcurrentibus ad relig. c. Licet. Archidiaconi autem & presbyteri curati possunt libere abrenuntiare episcopo curam eis commissam absque speciali licentia Papae, qui solus potest in votis perpetuis dispensare. Unde manifestum est quod archidiaconis, & presbyteris curatis licet ad religionem transire.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod presbyteri curati, & archidiaconi obligauerunt se ad curam agenda subditorum, quã diu retinet archidiaconatus, uel parochia: non autem obligauerunt se ad hoc, quod perpetuo archidiaconatum, uel parochiam teneant. AD SECUNDUM dicendum, quod sicut Hier. dicit contra Vigil. Quamuis a te lingua uiperæ moribus sequissimos patiuntur, religiosi, quibus argumentaris & dicitis. Si omnes se clauerint, & fuerint in solitudine, quis celebrabit ecclesias? Quis seculares homines lucrificat? Quis peccates ad uirtutes poterit exhortari? Hoc in modo si oes tecum fatui sint, sapiens esse quis poterit? Et uirginitas non erit approbata. Si n. uirgines oes fuerint, & nuptiae non fuerint, interibit genus humanum. Rara est uirtus, nec a pluribus appetitur. Patet ergo quod huiusmodi stultus est, pura, sicut si aliquis timeret haurire aquam, ne flumen deficeret.

ARTICVLVS VIII.

Utrum liceat de una religione transire ad aliam.

DOCTAVM sic proceditur. Vt quod non liceat de una religione transire ad aliam, etiam archiore. Dicitur n. Apost. ad Heb. 10. Non deferentes collectionem nostram, sicut est consuetudinis quibusdam. gl. qui. si timore persecutioni cedunt, uel propria presumptione a peccatoribus, uel imperfectis ut iusti uideantur, recedunt: sed hoc uidentur facere qui de una religione transiunt ad aliam perfectiorem, ergo uidetur hoc esse illicitum. ¶ 2. Præ. Professio monachorum est archior quam professio regularium canonicorum, ut hinc extra, de statu monachorum * & canonicorum regularium c. Quod Dei timor: sed non licet alicui transire de statu canonicorum regularium ad statum monachorum, dicitur enim in Decretis 19. q. 3. Mandamus, & uniuersaliter interdiximus, ne quis canonicus regularis professus nisi, quod absit, publice lapsus fuerit, mo-

te Romani Pontificis, * ut hinc extra de regular. & transcurrentibus ad relig. c. Licet. Archidiaconi autem & presbyteri curati possunt libere abrenuntiare episcopo curam eis commissam absque speciali licentia Papae, qui solus potest in votis perpetuis dispensare. Unde manifestum est quod archidiaconis, & presbyteris curatis licet ad religionem transire.

Super Questionibus 189. Articulum octauum.

In art. 8. eiusdem voluminis quod dubium occurrit, An licentia quod petere debet canonici eius regularis transire ad monachos clericos, debeat esse obtemperata. Et est ratio dubij, quia ex ratione literæ apparet, quod sufficit quod sit petita, quod constat esse transmissum ad archidiaconum. In oppositum uero est, quod textus in c. Statutus. 19. q. 3. disponit quod licentia sic obtemperata.

AD HOC uidetur dicendum, quod restat ille antiquus declaratus est per Innocentium tertium in cap. Licet, extra de regular. in suo simili, dicitur, quod intentio huiusmodi sanctionum non est impedire bonum, sed obuiare leuitatibus & iniurijs: & quod prelati tenent dare huiusmodi licentiam: Et si non dant, potest licite quis ad meliorem uitam transire. Unde in prohibitione tali sufficit licentia petita, & non obtemperata quia iam concedit ei quod illa humiliter petiit, imo declarat potius concessam esse sibi ex propria uia lege charitatis, contra quam nulla sunt iura. Et hoc intelligitur, si certum est, quod non ex leuitate, sed ex deuotione ad archiorem monachorum clericorum uisuspirat. Nam si dubium esset, superioris est iudicij inquirendum, hoc est, requiritur licentia dilecti, petita, & obtemperata, uel in litera ex illa Decretali dicitur. Et similiter requiritur dilecti, petita, & obtemperata, cum ad maiorem melius seruata quis transire uult. Et ratio est, quia transire iste non est ad melius absolute, sed in casu. Regularis est autem quod quidam, etiam si in casu, a superioribus hauriendum est. Et quia cum quis non ad maiorem, nec melius seruatur, sed ad meliorem sibi transire optat, sicut quod infirmus aut debilis est, transire uult, ut in tertio casu licet ponitur.

Non remouere a sine incipit haec capit. Multa in orbe monstrata, to. 3.

4. dist. 27. q. 1. ad 3. q. 3. ad 2.

6. inter licentis ibidem.

In Decret. li. 3. tit. 31. cap. 5. a medio.

Causa 19. q. 1. c. Mandatum.

etiam hoc nihil aliud
 fit q̄ relaxatio q̄ af-
 fectus vite peccate,
 ex causa tñ consabili,
 ideo dispensatio exi-
 gurificatio ē, dūm in
 religione q̄s manet.
 si egerit vlt caritatem,
 aut alia relaxatio nes,
 dispensatione, opus
 est, & non propria
 debet auctoritate la-
 gioses actus facere.
 ¶ In hinc ad ter-
 tium eiusdem articu-
 li, dubiū adhuc re-
 flat, quare habens in
 seculo votū simplex
 religionis, archionis,
 & de facto post p-
 fectus religionem la-
 xiozem, non teneat
 ad archiorē, cum ad
 huc sola perita licen-
 tia possit ad illā trā-
 sire laudabiliter. Ma-
 ioritas siquidē voti
 solemnīs non p̄xi-
 dicat huic p̄cessit:
 sicut maius vincūli
 matrimonij, quā vo-
 tū simplicis, impedit
 ad impletiōem voti
 simplicis. Cōstat nā-
 que q̄ professio, in
 minori, nō impedit
 transitū ad maiorē.
 ¶ Ad hoc d̄ q̄ aliud
 est extinguere, seu
 solvere vinculum &
 aliud est sp̄dire exe-
 cutiōem voti. Vincū-
 lum autē matrimonij
 & professiois, in
 religione conueniunt
 in hoc, q̄ utrumque est
 fortius q̄ votum sim-
 plex, & habet rōnē
 alienationis p̄pria
 p̄sona. Et propterea
 utrumque auferit vin-
 culū voti simplicis.
 Sed differētia est i
 hoc, q̄ vincūli con-
 summat matrimonij
 nō exungit, sed spe-
 diū voti simplicis
 vim durāte matri-
 monio. Et p̄ p̄ea solu-
 to matrimonio per
 mortē coniugis, tene-
 tur implere prius fa-
 ctum votū. Vincūli
 autē professiois nō
 impedit, sed extin-
 guit, seu soluit vin-
 culū voti simplicis.
 Et quāuis possit lau-
 dabiliter transire ad
 archiorē prius uo-
 appetitā, non tenet,
 quia extincta est ob-
 ligatio illa soluto vin-
 culo simplicis voti.
 Habet autē professio
 vim soluendi vincū-
 lū voti simplicis ex
 eo, quōd fortiori vin-
 culo alienat personā
 profitentis alteri, im-
 mo tali, s. religioni.
 Et hoc intendit au-

nachus efficiatur. ergo v̄ q̄ nō F
 licet alicui transire de una reli-
 gione in aliam maiorem.
 ¶ 3. Pr̄t. Tandiu obligat aliq̄s
 ad implendum quod uouit, q̄-
 diu potest licite illud implere:
 sicut si aliquis uouit continen-
 tiam seruare, etiam post con-
 tractum matrimonium p̄ uer-
 ba de p̄sentī, ante carnalē co-
 pulam tenetur implere uotum,
 q̄ hoc potest facere, religione
 intrando. Si ergo aliquis licite
 potest transire de una religione
 ad aliam, tenebitur hoc facere,
 si ante hoc nouerit existens in
 seculo, quod uideretur esse inco-
 nueniens, quia ex hoc plerūque
 scandalum generari posset. er-
 go nō potest aliquis religiosus
 de una religione transire ad a-
 liam archiorē.
 SED CONTRA est, quōd d̄
 in Decre. 20. q. 4. * Virgines sa-
 cre q̄ si pro lucro animā suę pro-
 pter restrictiōem uitā ad aliud
 monasterium peragere dispo-
 suerūt, ibique commanere de-
 creuerunt, sancta synodus con-
 cedit. & eadem ratio uidetur ef-
 se de quibusdam religiosis. er-
 go potest aliquis licite transire
 de vna religione ad aliam.
 RESPON. Dicendum, q̄ tran-
 sire de religione ad religionē,
 nisi propter magnam utilitatē,
 vel necessitatē non est lauda-
 bile, tum quia ex hoc plerūq̄
 scandalizant illi qui relinquunt-
 tur: tum etiam quia facilius p-
 ficit aliquis in religione quam
 confueuit, q̄ in illa quam non
 cōsueuit ceteris paribus. Vnde
 in collationibus patrum abbas
 Nestorius dicit. * Vnicuiq̄; tri-
 le est s̄m propositum quod ele-
 genit, ut summo studio ac dili-
 gentia ad op̄eris arrepti p̄fecti-
 onem peruenire festinet, &
 nequaquam a sua, quam elegit
 semel, professione discedat. Et
 postea subdit, * rationem affi-
 gnans. Impossibile nanque est
 vnum & eundem hominem
 simul uniuersis fulciri uirtutib.
 quas si quis uoluerit pariter at-
 tentare, in id incidere eum ne-
 cesse est, ut dum omnē sequit,
 nullam integre consequatur.
 Diuersa enim diuersas uirtutum
 opera. Potest tamen aliquis lau-
 dabiliter de una religione tran-
 sire ad aliam triplici ex causa.
 Primō quidem zelo p̄fectio-
 nis religionis, que quidem excel-
 lentia, ut supra dictū est, * non
 attenditur s̄m solam altitudi-
 nem, sed principaliter secundū

id ad quod religio ordinat. se-
 cundario uero secundū discre-
 tionem obseruantiarum debito
 fini proportionatū. Secundo,
 propter declinationem religio-
 nis a debita p̄fectione, puta, si
 in aliqua religione archiori inci-
 piant religiosi remissius uiue-
 re, laudabiliter transit aliquis ad religionem
 minorem, si melius obseruetur. Vnde
 in uita solitaria, in qua profectus fuerat
 norem. s. eorum qui uiuunt in locis
 hoc, quod uita eremitica exuperat de-
 xius obseruari. Tertio, propter in-
 billitatem, ex qua intrandum p̄fecti-
 test aliquis archioris religionis statu
 set aut seruare statuta religionis la-
 tribus casib. potest esse d̄ta. Nā in quibus-
 bet quidem propter humilitatem
 re, que tamen ei negari non potest
 flet illam religionem esse archiorem.
 probabiliter dubitatur, est in hoc
 cium inquirendum, ut h̄ extra, de re-
 transeuntibus * ad religionem. Et
 requiritur superioris iudicium, in
 tertio uero casu est necessaria dispensa-
 Ad primum ergo dicendum, q̄
 rem religionē transire, non facit
 ptuose ut iusti uideantur, sed de-
 fiant.
 AD SECVNDVM dicendū, q̄ utraque
 nachorum, & canonicorum regulam
 tur ad opera uite contemplatiue, in
 pia sunt ea que aguntur in diuini
 ordinatur directe ordo canonicorum
 quibus per se competit quod sint
 sed ad religionem monachorum non
 perit ut sint clerici, ut habetur in
 & ideo quamuis ordo monachorum
 obseruantia, si monachi essent laici,
 re ab ordine monachorū ad ordinem
 rum regularium, secundum illud
 cum monachum. * Sic uiue in mona-
 sticus esse mereatis. Non autem econ-
 beatur in Decre. 16. q. 1. in d̄c̄r. iudic̄o
 nachi sint clerici sacris mysterijs
 nenti id quod est canonicorum
 maiori architudine. & ideo transire
 ordi- ne canonicorum regularium ad
 nachorum, petita tamen superioris
 citur 19. q. 3. c. Statuimus. *
 AD TERTIVM dicendū, q̄ uotum
 quis obligatur minori religioni, est
 uotū simplex, quo quis alitragatur
 ni. Post uotum. n. simplex, si contractus
 matrimonij, non d̄zimeretur, sicut
 lemne: & ideo ille qui iam professus
 religione, non tenetur implere uotum
 quod emisit de intrando religionem

In collatio-
 ne 5. cap. 5.
 in princ.
 In collatio-
 ne 14. c. 6.
 q̄ preced.
 art. 6.

ARTICVLVS IX.
 Vtrum aliquis debeat alios inducere
 ad religionem intrandam.
 AD NONVM sic proceditur.
 AV̄ q̄ nullus debeat alios
 inducere ad religionē intrandā.
 Mda t. n. beatus Benedictus * in

particulari cōditione considerare, alteram ex parte perlonæ inducendæ alteram ex parte religionis ad quam inducitur Nam ex parte personæ oportet ut ante ingressum ad hoc deueniat, ut nō coactiue, aut illectus, sed ut spontaneus non respectu inducentis, sed ob Christi imitationem, & figuram sc̄culi &c. intendat religionem ingredi. Et hoc quia agit de dispositione totius vite suæ, quam nisi sponte quis arripit, periculum est quod retrocedat, aut in malā viā religiosus ēc̄ declinet. Ex parte vero religionis requiritur, ut uiuat in ea ita exēplari, ut habeat iudicium occasionem proficiendi. Nam si tepide maiores uiuunt, & inter minores multa est relaxatio, non paruum imminet induto periculum scandali dum credendo se ad perfectionis semitā induci, ingressus inuenit intus tantam remissionem & imperfectionem: ut deceptum se fateri iste possit: & si non medicatio inducentis, tamen ipso inductionis actu, quo tantū ad illam religionem ingressum exiit. Vnde quando inducitur aliquis ad religionem, exponenda est iam est difficultas, quæ erit ex imperfectione confortum, si ita est. Author autem loquitur absolute suppositis supponendis &c.

¶ In eodem art. 9. in responsione ad secundum, dubium occurrit, An sit laudabile inducere aliquem ad religionem, vel conueniens vix communis. Et est ratio dubij, quæ ex vna parte indutio fit ad religionem. Ex altera parte inducuntur de facto ad suscipiendum mala exempla patrum & fratrum uitæ cōis.

¶ Ad hoc dicitur, quod actus iste qui est inducere ad vitam cōuentualis, est actus ex suo genere malus: quoniam inducit quis ad vitam re-

regula sua, quæ uenientibus ad religionem nō sit facilis prabendus ingressus: sed probādū est, an sp̄ritus a Deo sit. & hoc ēt docet Cassianus i 4. lib. de institutis * cetero nobis. multo ergo min⁹ licet aliquē ad religionē inducere.

¶ 2 Præf. Math. 23. Dñs dicit, Vā uobis quæ circuitis mare & aridā ut faciatis unū profelytū, & cū factus fuerit, facitis eū filium gehenne duplo q̄ uos: sed hoc uidentur facere, qui homines ad religionem inducunt, ergo uidetur hoc esse uituperabile.

¶ 3 Præf. Nullus debet aliquem inducere ad id quod pertinet ad eius detrimentū: sed ille qui inducit aliquem ad religionē, quæque ex hoc incurrit detrimentum, quia quicquid obligati ad maiorem religionem, ergo uidetur quod non sit laudabile aliquos inducere ad religionem.

SECONTRA est, quod dicitur EXO. 25. Cortina cortinam trahat. debet ergo vnus homo aliū trahere ad Dei obsequium.

RESPON. Dicēdū, quod inducetes alios ad religionem non solum non peccant, sed magnum premium merentur. Df. n. lac. ult. Qui conuerti fecerit peccatorem ab errore uie suæ, saluabit animam eius a morte, & operit multitudinē peccatorū. Et Daniel, 12. df. quod qui ad iustitiam erudiunt plurimos, erunt quasi stelle in perpetuas æternitates. Possit tñ contingere circa huiusmodi inductionē triplex inordinatio. Primò quidē, si uolenter aliquis alium ad religionem cogeret, quod prohibetur in Decret. 20. q. 3. Secundò, si aliquis simoniace alium ad religionem trahat muneribus, datis, ut prohibetur in Decret. * ibidē q. 2. c. Quam pio. Nec tamen ad hoc pertinet, si aliquis alicui paupe necessariaria subministrat in seculo nutriendum eum ad religionem: uel si sine pacto aliqua munuscula tribuat ad familiaritatem captandam. Tertio, si medicis eū alliciat. Imminet. n. sic induto periculū, ne cum se deceptū inuenerit, retrocedat: & sic fiat nouissima illius hominis peiora prioribus. ut dicitur Lucē 11.

AD PRIMUM ergo dicēdū, quod illis qui ad religionem inducuntur, nihilominus reseruat probatōnis tempus, in quo difficultates religionis experiunt, & sic non facili aditus eis datur ad religionis ingressum.

AD SECVNDVM dicēdū, quod s̄m Hilariū, uerbum illud Dñi præ-

nuntiatiuum fuit peruersi studij Iudeorum, quo post Christi prædicationem gentiles, uel et christianos ad iudaicum ritum trahendo faciunt dupliciter gehenne filios, quia. f. & peccata pristina, quæ commiserunt in Iudaismo eis non dimittuntur, & nihilominus incurrunt Iudaicæ perfidia reatum: s̄m hoc nō facit ad propositum. Scdm Hieronymum autem hoc refertur ad Iudeos etiam pro statu, i quo legalia obseruari licebat quod ad hoc, quod ille qui ab eis ad Iudaismum conuertebatur, dñi esset Gentilis, simpliciter errabat. Videns aut magistorū uita reuertitur ad uomitum suū, & Gentilis factus, quasi præuaricator maiori pena fit dignus. Ex quo patet, quod trahere alios ad cultum Dei, uel ad religionem non est uituperabile: sed hoc solum quod aliquis ei, qui conuertitur, det malam exemplum, unde peior efficiatur.

AD TERTIVM dicendum, quod in maiori includitur minus: & ideo ille qui est obligatus uoto, uel iuramento ad ingressum minoris religionis, potest licite induci ad hoc, quod ad maiorem religionem transeat, nisi sit aliquid speciale, quod impediat, puta, infirmitas, uel spes maioris profectus in minori religione. Ille uero qui est obligatus uoto, uel iuramento ad ingressum maioris religionis, non potest licite induci ad minorem religionem nisi ex aliqua speciali causa euidenti, & hoc cum dispensatione superioris.

ARTICVLVS X.
Vtrum sit laudabile, quod aliquis religionem ingrediatur absque multorum consilio, & diuturna deliberatione præcedenti.

AD PRIMUM sic procedit. Vt quod nō sit laudabile, quod aliquis religionem ingrediatur absque multorum consilio, & diuturna deliberatione præcedenti. Df. n. 1. 104. Nolite credere omni spiritui, sed probate spiritus si ex Deo sint: sed quæque propositum religionem intrandi non est ex Deo, cum frequenter per exitum religionis dissoluat. Df. enim Actū 5. Si est hoc consilium ex Deo, non poteritis dissoluere illud, ergo uidetur quod magna examinatione præcedente debeant aliqui religionem intrare.

¶ 2 Præf. Prouerb. 25. df. Causam tuā trahat cum amico tuo: sed maxime uidet hominis esse

hensibilem. Omnis autem uita reprehensibilis mala est: patet autem commune uitam religiosorum esse reprehensibile ex hoc ipso, quod exorbitat a regulari uita, & ex hoc ipso quod cōtinuus bonorum prolatorum conatus est ad illorum reformationem. Vnde uituperabile est non solum inducere, sed etiam ingredi & recipere ad uitam irregularē personas utriusque sexus, quamuis Ecclesia toleret hoc permissiue.

¶ In responsione ad tertium eiusdem articuli. 9. memento quod de religione maiore bene seruata intelligitur, quod dicitur, quod licet est inducere obligatum ad minorem, ut ueniat ad maiorem: quoniam nisi bene seruetur, frustra de maiori in abstracto & indebito gloriatur oportet enim ad maiorem de facto seruatum inspicere.

¶ Super Quaestione 189. Articulus de cōmuni.

IN articulo 10. vltimo quod aduerte diligenter, quod doctrina authoris excludit consilia circa sufficientiam iurium non habentium speciale impedimentū, formalis est, & de ingressu bene disposito intelligenda, & non aliter. Bona autem dispositio ingrediens est ista, ut omnē suā fiduciam sustinendi in religione ponat in Deo, & merito: quia si natura non deficit in necessarijs, & mater potens & sciens non deest necessitati filij, multo minus Deus deficiet in necessarijs, & multo minus obliuisci poterit cogitatum suum in eum. Sed illi qui huiusmodi debita dispositione carent, quod facient, an debeant ad consilia recurrere? Respondeo, aut hanc dispositionem acquirant orando, elemosinis uacando purificando conscientiam, lectione scripturæ, aut prædicationem

tionem frequen- do: aut non ingre- diendo religionem, venore indispositi, nisi cum ipse quod i- gressu dabit Deus hanc bonam volun- tatem, hanc sanctam fiduciam.

In eodem art. 10. in rñsione ad vltimū, aduerse sub cōsilio eodē, an habeat ium- pus, hoc est, an hoc quod quis facit, sit adrenunciare oibus. Debet. n. magna in- quisi- sione, vel discul- sione multa, ingres- surus re igitur apud se examinare, an ve- re interiori affectu relinquat oīa, uel re- maneat affectus ad honorem, ad gloriā, ad carnē, & sangui- nem, & huiusmodi: quia in hac expro- priatione consistunt sumptus edificandi perfectionis turrim i religione alioquin nunquam edificabit eam nunquam ad p- fectiōne perueniet, sed vere patebit ri- su sicut qui non cō- putauit sumptus, & cepit turrim mate- rialem edificare. Ta- li enim abdicanti a suo animo omnia q̄ possidet, iugum reli- gionis suaue est au- ferens perturbatiua & laboriosa, ut Gregor in liera dicit, & refectiōnem delecta- tionis internæ affe- rens. Temere autem religionis iugum in- scipientibus sine cō- putatione sumptuū, sit eis laboriosum & graue. Palato enim non sano pena est pa- nis, q̄ sano est suauis.

Et hęc de exposi- tione huius libri suf- ficiant ad Dei, beate Virginis, & beati Thomę gloriā Ro- mę, die 26. Februa- rij, anno salutis 1517. ætatis autem meę quadragesimonono inchoante.

ligionis: quia illi qui religionem ingrediuntur, nō confidunt in sua uirtute se posse subsistere, sed auxilio uirtutis diuinę, s̄m illud Isaiā 40 Qui sperat in Dño, mutabit fortitudinem, assument pen- nas, sicut aquilę, current, & non laborabunt,ambu- labunt, & non deficient. Si tñ sit aliquid speciale impedimentum, puta, infirmitas corporalis, uel onera debitorum, uel aliqua huiusmodi, in his re- quiratur deliberatio & consilium cum his, de qui- bus speratur quod proficiant, & non impediant. Vnde dicitur Ecclē. 37. Cum uiro irreligioso tracta de

causa, quę pertinet ad mutatio- nem status, ergo v̄ q̄ nō debeat aliquis religionem intrare, nisi prius cum amicis suis tractet. ¶ 3. Pręf. Dñs Luc. 14. inducit similitudinē de hoīe qui uult turrim edificare, q̄ prius sedēs computat sumptus qui sunt ei necessarij, si habeat ad perficiē- dum, ne insultetur ei. Quia hic homo incepit edificare, & nō potuit consummare: sumptus aut ad turrim edificandam, ut Aug. dicit in epistola ad Lerā, nihil est aliud q̄ ut renuntiet u- nuquisq; omnib. quę sunt eius. Contingit autē qñque q̄ hoc multi non possunt, & similiter alias religionis obseruatiās por- tare, in cuius figura 1. Reg. 17. dī, q̄ Dauid non poterat incede- re in armis Saulis, quia non habebat usum. ergo ut q̄ non debeat aliquis religionē intrare, nisi diuturna deliberatione p- missa, & multorū cōsilio habito.

SED CONTRA est, qd dicitur Matthei 4. quod ad uocationē Dñi Petrus & Andreas relictiis retibus cōtinuo secuti sunt eū. Vbi Chrysof. dicit super Mat- theum. * Talem obedientiam Christus q̄rit a nobis, ut neque instanti tempore remoremur.

RESPON. Dicēdū, qd diutur- na deliberatio, & multorū con- silia requiruntur in magnis du- bijs, ut Phil. dicit in 3. Ethico. * In his aut quę sunt certa & de- terminata non requiritur con- siliū. Circa ingressum aut reli- gionis tria possunt considerari. Primō quidem ipse religionis ingressus s̄m se, & sic certū est quod ingressus religionis est me- lius bonum, & qui de hoc dubi- tat, quantum est in se, derogat Christo, qui hoc consilium de- dit. Vnde Augus. dicit in lib. de uerbis Dñi. * Vocate Oriens. i. Christus, & tu attendis ad Oc- cidentem: i. ad hominem mor- talem errare potētem. Alio mo- do potest considerari religionis ingressus per comparisonem ad uires eius, qui est religionem ingressurus. Et sic etiā nō est lo- cus dubitationis de ingressu re-

fanctitate, & cum iniusto de iustitia non. Vnde sequitur: Non attendas fili- filio, sed cum uiro sancto affidens etiam tamen non est diuturna deliberatio de Hieronymo. dicit in epist. ad Paulinum. ¶ 4. quato te, & herenti in talo natiuitatis gis praescindē, quam solue. Tertio mo- do considerari potest modus religionis, de talibus potest haberi etiam consilium qui non impediunt.

AD PRIMVM ergo dicēdū, quod non Probate spiritus, si ex Deo sint, locum habent quę dubia sunt, utrum spiritus Dei habere potest esse his qui iam sunt in religione, qui religioni se offerit, spiritu Dei diuina mulata accedat: & ideo debent accedere habere, utrum diuino spiritu moueantur, ad religionem accedat, non potest de hoc propositum de ingressu religionis, quod exortum sit a spiritu Dei, cuius est dicitur in terram rectam. Nec propter hoc est esse ex Deo quod aliqui retrocedunt. Non ne qd a Deo est, est incorruptibile, turē corruptibiles non essent ex Deo, ut dicunt. Neque etiam aliqui qui habent religio- ziam, possent illam amittere, quod etiam dicitur cum. Sed consilium Dei est indifferens ad corruptibilia & mutabilia facit, Isaiā 46. Consilium meum stabit, & con- tas mea fiet: & ideo propositum de religionis non indiget probatione, utrum quia certa dicitur non egerit, ut dicitur illud ad Thesal. ult. Omnia probate.

AD SECUNDVM dicēdū, qd licet carnales aduersus spiritum, ut dicitur ad Gal. 5. quenter amici carnales aduersantur pro- rituali, secundum illud Michę 7. Inimicis domesticis eius. Vnde Cyprianus exponit Luc. 9. Permite me renuntiare his quę dicit. Quarere renuntiare his qui dicitur dicit quod utemque diuini sit. Nam certum re proximis, & consilere nolentes acquies- dicat adhuc utemque languentem & non dentem. Propter quod audit a Domino, si posuerit manum ad aratrum, & aliquid bilis est ad regnum Dei. Aspicit enim pro- lationem quę sit occasione reddenda, dicitur cum propinquis conferendi.

AD TERTIVM dicēdū, qd per turbis significatur perfectio christiana, nuntiatio autem propriorum est sumptus edificandū turrim. Nullus aut dicitur dicitur an uelit hęc sumptus, uel an possit renun- re, si sumptus habeat, & hoc lib. de liberati- nitur, an aliquis sumptus habeat. Sumptus liberatiōne cadere non oportet, ut dicitur beat abrenunciare omnib. quę possidet, & faciendo ad perficiēdū peruenire, ut cadit sub deliberatione, utrum hoc possit abrenunciare omnibus quę possidet, qui renuntiauerit (quod est sumptus edificandi) turrim edificare. In oratore, ut dicitur, est turrim edificare. In oratore, ut dicitur, pidant, an per religionis ingressum ad p- fectiōnem peruenire, esse irreligiosum. Aperte banur ab ea parte, quia non dicitur quo transire trepidatam, casta dignitatem

Epist. 18. n. 6 multum remota. 2.

Rom. 14. in Marth. ante mediu, ca. 2.

Lib. 3. cap. 3. to. 51

In serm. 7. a medio illi, to. 1.

honeste blandiens ut uenirem, neque dubitarem, & extendens ad me suscipiendum & amplectendum pijs manibus, pijs gregibus bonorum exemplorum, ibi tot pueri & puellæ, ibi iuuentus multa, & omnis ætas, & graues uiduæ, & uirgines, anus iridebat me irrisione exhortatoria, quasi diceret. Tu non poteris quod isti, & iste? An isti & iste in semetipsis possunt, & non in Domino Deo suo? Quid in te stas, & non stas? Projice te in eum: noli metuere. Non se subtrahet ut cadas. Projice te securus, & excipiet te, & saluabit te.

Exemplum autem illud, quod inducitur de Da-

nid, non facit ad propositum, quia arma Saulis, sicut glossa dicit, * sunt legis sacramenta tanquam onerantia: religio autem est suaue iugum Christi: quia ut Greg. dicit in 4. Moralium. † Quid grauem mentis nostræ ceruicibus imponit, qui uitare omne desiderium quod perturbat, præcipit, qui declinari laboriosa mundi huius itinera monet? Quod quidem suaue iugum super se tollentibus, refectio-nem diuinæ fruitionis repromittit, & sempiternam requiem animarum. Ad quam nos perducatur ipse qui promisit Iesus Christus dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

1. Reg. c. 17.
glo. inter il-
nearis super
id. Depoluit
es,
Lib. 4. Mora
c. 3. paulo à
prin.

F I N I S.

Series Chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z,

AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO PP QQ RR SS
TT VV XX YY ZZ,

AAA BBB CCC DDD EEE FFF GGG HHH III KKK LLL MMM
NNN OOO.

Omnes sunt Quaterniones, præter OOO, qui est Ternio.

V E N E T I I S, M D X C I I I.

Apud Dominicum Nicolinum.